

Aanbeveling

van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen nr. 2022/R/006

**betreffende het geheimhouden van adresgegevens van slachtoffers
gendergerelateerd geweld**

**INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN**

I. Bevoegdheid van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Het Instituut werd opgericht door de wet van 16 december 2002 en heeft onder andere als opdracht om te waken over de naleving van de wetgeving inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen en om elke vorm van discriminatie of ongelijkheid op grond van geslacht te bestrijden.

II. De context van de aanbeveling

Deze aanbeveling kadert binnen artikel 56, f, van het Verdrag van Istanbul aangaande beschermingsmaatregelen ten aanzien van het slachtoffer en het waarborgen van diens privacy, alsook artikel 65 aangaande de bescherming van persoonsgegevens.¹

Bovendien beantwoordt de aanbeveling aan maatregel 158 van het Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025, zijnde “*de procedure analyseren om de vertrouwelijkheid van locaties van geheime opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld te handhaven*”² en aan aan fiche nr. 7 van de Interministeriële Conferentie Vrouwenrechten van 7 januari 2021 betreffende “*het vertrouwelijke karakter van geheime opvangadressen behouden*”.

Probleem-en doelstelling

In het kader van een strafrechtelijk onderzoek krijgt een verdachte inzage tot het rechtsplegingsdossier waardoor die ook de adresgegevens van het slachtoffer te zien krijgt in de verschillende gerechtelijke stukken. Dit houdt mogelijks een gevaar in voor de psychische, of zelfs fysieke, integriteit van het slachtoffer.

Het Instituut ontving al verschillende meldingen van bezorgde slachtoffers die leefden in angst dat ze thuis of op hun werk zouden worden opgewacht of achtervolgd door de verdachte. Het is belangrijk om hen veiligheid te kunnen bieden. Hiertoe hebben we in België verschillende instrumenten, zoals onder meer het plaats- en contactverbod. Enkele situaties met een hoog risico op geweld, vragen echter om een meer efficiënte beveiligingsmaatregel. Extreme, doch reële, situaties leren ons dat bijvoorbeeld het contactverbod niet toereikend is om dodelijk geweld te vermijden.³

Deze aanbeveling heeft dan ook als doel om slachtoffers van gendergerelateerd geweld, in bijzonderheid slachtoffers van intrafamiliaal geweld, belaging en seksueel geweld, te beschermen, door hun adresgegevens geheim te houden op verschillende documenten. Het beschermen of geheimhouden van de adresgegevens, van slachtoffers is een belangrijk element in de strijd tegen femicide.

¹ <https://rm.coe.int/1680462530>.

² https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/nationaal_actieplan_in_de_strijd_tegen_gendergerelateerd_geweld_2021_2025.

³ Een triest voorbeeld hiervan is de jongen van 19 die in juni 2022 bij een gijzeling werd gedood door de ex-vriend van zijn moeder. De man belaagde zijn ex al enige tijd en was op het moment van de feiten vrij onder voorwaarden. Hij zou ook een contact- en straatverbod opgelegd hebben gekregen. Bronnen: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/06/25/merksplas-gijzeling/> en https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20220626_92456005. In juli 2022 werd een man vermoord door zijn huisbaas. Het slachtoffer werd opgewacht en vermoord nadat de advocaat van de huisbaas *het nieuwe adres van het slachtoffer had vermeld in de gerechtelijke stukken*. Bron: <https://www.demorgen.be/nieuws/moord-in-molenbeek-hoe-een-geschil-over-een-flatje-van-50-vierkante-meter-fataal-escaleerde~b6f806ff/>.

Het Instituut wenst hierbij te verduidelijken dat het gaat om een uiterste beschermingsmaatregel van het slachtoffer wanneer andere maatregelen, zoals het tijdelijk huisverbod of contactverbod, reeds werden uitgeput opdat het slachtoffer in zijn of haar eigen woning kan blijven. Indien die beschermingsmaatregelen niet volstaan in het kader van een slachtoffer dat verhuist of een ernstig veiligheidsrisico op basis van een risicotaxatie volgens de COL 15/2020, dan dringt het geheimhouden van de adresgegevens van het slachtoffer zich op.

Het geheimhouden van de adresgegevens zorgt namelijk voor een spanningsveld tussen enerzijds het recht op veiligheid en privacy en anderzijds het recht op een eerlijk proces, inclusief het recht op informatie en toegang tot bepaalde persoonsgegevens. Beide principes dienen tegen elkaar afgewogen te worden in individuele situaties.

III. Analyse

Identiteitsgegevens van burgers, zoals een adres, kunnen door de stad of gemeente worden meegedeeld aan een andere persoon, indien dit (1) door of krachtens de wet is voorgeschreven of toegestaan (vb. om iemand te kunnen dagvaarden) (2) of indien die andere persoon een vertegenwoordiger of gemachtigde van de betrokkene is (vb. ouderlijk gezag over een kind).

De identiteitsgegevens, waaronder het adres, worden daarnaast ook opgenomen in het rechtsplegingsdossier. De gegevens kunnen, onder meer, worden teruggevonden in:

- Gerechtelijke stukken, zoals vb. proces-verbaal, dagvaarding, vonnis...
- Medische attesten;
- Briefwisseling tussen advocaten.

Dit kan leiden tot bezorgdheden over de veiligheid van een slachtoffer van gendergerelateerd geweld, alsook diens kinderen, wanneer de ex-partner of verdachte in kennis wordt gesteld van hun (nieuw) adres in het kader van een dagvaarding, strafonderzoek, gerechtelijke procedure, echtscheidingsprocedure of voogdijregeling.

In wat volgt worden enkele (juridische) mogelijkheden onderzocht om de adresgegevens op officiële documenten geheim te houden in het kader van een strafrechtelijke of burgerrechtelijke procedure, zijnde:

- Adres van het slachtoffer niet opnemen in het proces-verbaal
- Adres van het slachtoffer niet opnemen in het medisch dossier
- Gedeeltelijke anonimiteit via artikel 75bis van het Wetboek van Strafvordering (Sv.)
- Gebruik van het rijksregisternummer
- Het "niet-mededeelbaar adres"
- Gebruik van een referentieadres
- Niet-verzenden van kennisgeving van adreswijziging minderjarige
- Contact met kind(eren) op een neutrale plaats

Ten slotte worden enkele good practices uit het buitenland toegelicht.

De verschillende juridische mogelijkheden dienen naast elkaar te worden gelegd in het kader van de bescherming van een slachtoffer; zij sluiten elkaar niet uit.

a. Adres van het slachtoffer niet opnemen in het proces-verbaal

Politieambtenaren hebben de mogelijkheid om de adres- of identiteitsgegevens te weren uit het proces-verbaal (hierna: 'PV') en op die manier ook uit het strafdossier.

Indien het slachtoffer verblijft op een tijdelijk adres (vb. bij familie), dan wordt het domicilieadres van het slachtoffer opgenomen in het PV en niet het (tijdelijk) verblijfsadres. Deze gegevens zijn wel gekend bij de politie. Indien het slachtoffer wordt opgevangen in een vluchthuis, dan wordt de politie niet op de hoogte gesteld van dit adres. Opnieuw wordt het domicilieadres gebruikt om het PV te vervolledigen en wordt er aangegeven dat het slachtoffer in een vluchthuis verblijft. Politie of parket nemen indien nodig dan contact op met het vluchthuis, of telefonisch of via mail met het slachtoffer.

De keuze om de adresgegevens te weren uit het PV, komt toe aan de inschatting van de individuele politieambtenaar, of na een expliciete vraag van het slachtoffer.

In Oost-Vlaanderen wordt deze procedure geofficialiseerd dankzij de herziene versie d.d. 1 juni 2022 van de omzendbrief n°OBOV2017010 van het parket van de procureur des Konings Oost-Vlaanderen. Deze stelt dat *“in een aantal gevallen de coördinaten van het slachtoffer niet worden opgenomen in het PV. Deze gegevens blijven beschikbaar bij de politie en worden niet overgemaakt aan het parket”*.

In bijvoorbeeld de politiezone Hamme-Waasmunster wordt dit reeds als *good practice* toegepast. Hiertoe baseert de politiezone zich op zwaarwichtige zaken die onder COL 15/2020 vallen, zijnde zaken die aangeduid kunnen worden met een zogenaamd ‘bommetje’ in de risicotaxatie-evaluatie.

Indien het parket de adresgegevens van het slachtoffer nodig heeft, dan kunnen deze alsnog verkregen worden via de politie. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn in het kader van de automatische vatting van de dienst slachtofferonthaal of een justitieassistent door het parket. Indien het slachtoffer verblijft in een vluchthuis, neemt de dienst slachtofferonthaal reeds contact op via mail of telefonisch. De COL 16/2012 bepaalt bijvoorbeeld dat, in het kader van een spoedeisende procedure, een mondeling contact mogelijk is (dat nadien schriftelijk dient te worden bevestigd).⁴

b. Adres van het slachtoffer niet opnemen in het medisch dossier

Gelijkaardig aan de procedure voor politieambtenaren die de adresgegevens uit het PV weren, dienen huisartsen en zorgverleners bij de opmaak van een medisch attest, de adresgegevens van het slachtoffer te weren uit dat attest. In de plaats daarvan kan gewerkt worden met het rijksregisternummer. De arts of het ziekenhuis kan de gegevens wel bewaren in het persoonlijk patiëntendossier.

Hoewel de medische bevindingen van de arts onder bepaalde voorwaarden in strafzaken openbaar kunnen worden gemaakt, zou het adres geen gegeven zijn waarvan de openbaarmaking gerechtvaardigd zou zijn.

c. Gebruik van het rijksregisternummer

Om een persoon op te zoeken in de gegevensbank van de politie en/of een PV op te stellen, heeft de politieambtenaar de voornaam, naam en geboortedatum van het slachtoffer, de verdachte of getuige nodig. Deze gegevens kunnen bekomen worden via het rijksregisternummer.

De identiteits- en adresgegevens van de betrokken persoon worden in het computersysteem automatisch geladen bij de opmaak van een verhoorblad of voorblad van een PV. De politieambtenaar kan deze gegevens manueel schrappen en het domicilieadres vervangen door bijvoorbeeld het rijksregisternummer of een referentieadres (cfr. infra), of bijvoorbeeld voor politieambtenaren die zelf het slachtoffer zijn van een misdrijf, door het adres van het politiekantoor.

In bijvoorbeeld de politiezone Mechelen-Willebroek wordt dit reeds als *good practice* toegepast.

d. Gedeeltelijke anonimiteit via artikel 75bis van het Wetboek van Strafvordering (Sv.)

⁴ COL 16/2012.

Art. 75bis Sv. voorziet dat men bepaalde identiteitsgegevens zou kunnen weglaten uit het PV. Dit kan echter enkel door een onderzoeksrechter worden uitgevoerd in het kader van een gerechtelijk onderzoek. Indien een dossier nog niet in een gerechtelijk onderzoek zit, kan het parket de onderzoeksrechter vorderen via een mini-instructie.⁵

Art. 75bis Sv. Bepaalt dat *“De onderzoeksrechter kan hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de getuige of van de persoon tegen wie de strafvordering wordt ingesteld in het kader van een gerechtelijk onderzoek, de inverdenkinggestelde, de burgerlijke partij of hun raadslieden, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, beslissen dat in het proces-verbaal van verhoor geen melding zal worden gemaakt van bepaalde van de identiteitsgegevens bedoeld in artikel 75, indien er een redelijk vermoeden bestaat dat de getuige of een persoon uit diens naaste omgeving, ten gevolge van het bekendmaken van deze gegevens en van het afleggen van zijn verklaring een ernstig nadeel zou kunnen ondervinden. De onderzoeksrechter maakt in een proces-verbaal melding van de redenen waarom hij hiertoe besluit. Tegen de beschikking van de onderzoeksrechter waarbij hij de gedeeltelijke anonimiteit toekent of weigert, staat geen rechtsmiddel open. De procureur des Konings houdt een register bij van alle getuigen van wie identiteitsgegevens overeenkomstig dit artikel niet zijn opgenomen in het proces-verbaal van verhoor. De procureur des Konings en de onderzoeksrechter nemen ieder voor zich de maatregelen die redelijkerwijze nodig zijn om de onthulling van de in het eerste lid bedoelde identiteitsgegevens te voorkomen.”*

De identiteitsgegevens bedoeld in art. 75 Sv. betreffen de (voor)naam, leeftijd, beroep, woonplaats en/of dienstbode, bloedverwant of aanverwant van de partijen en in welke graad.

In de praktijk wordt dit beperkt toegepast.

e. “Niet-mededeelbaar adres”

Onder de bepaling van het “niet-mededeelbaar adres”, kan een burger een gemotiveerde aanvraag indien om gedurende 6 maanden zijn/haar adres niet mee te delen aan derden, bijvoorbeeld indien je het slachtoffer bent van intrafamiliaal geweld. Het College van Burgemeester en Schepenen beslist over deze toekenning.

Het niet-mededeelbaar adres kent echter enkele tekortkomingen in het kader van het beschermen van de adresgegevens van het slachtoffer:

- Het gaat om een tijdelijke maatregel voor 6 maanden;
 - De procedure geldt enkel voor personenlijsten uit het bevolkingsregister;
 - De beslissing door het College van Burgemeester en Schepenen duurt gemiddeld 3 weken; in het kader van de veiligheid van het slachtoffer is dit te lang;
- Indien iemand zich kan beroepen op een uitvoerbare titel (bv ouderlijk gezag) of een wettelijke bepaling (bv dagvaarding willen instellen) dient het adres alsnog te worden vrijgegeven.

f. Gebruik van een referentieadres

Volgens artikel art. 1, §2, lid 2 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, kunnen personen die in een mobiele woning verblijven of personen die om beroepsredenen of bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen geen verblijfplaats (meer) hebben, worden ingeschreven op een referentieadres.⁶

Het is belangrijk om te verduidelijken dat het slachtoffer zijn van een misdrijf dus niet expliciet onder deze bepaling valt. Dit is een ernstige tekortkoming.

⁵ Een mini-instructie, vervat in art. 28septies Sv., maakt het toestaan en uitvoeren van dwangmaatregelen door de onderzoeksrechter binnen een opsporingsonderzoek.

⁶

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1991071931&table_name=wet.

Onder 'referentieadres' wordt verstaan het adres van ofwel een natuurlijke persoon die is ingeschreven in het bevolkingsregister op de plaats waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft gevestigd, ofwel een rechtspersoon en waar, met de toestemming van deze natuurlijke persoon of deze rechtspersoon, een natuurlijke persoon zonder vaste verblijfplaats is ingeschreven. De natuurlijke persoon of de rechtspersoon die de inschrijving van een andere persoon aanvaardt als referentieadres, verbindt zich ertoe daar alle voor die persoon bestemde post of alle administratieve documenten te laten toekomen. Een voorbeeld van een referentieadres is het OCMW voor gedetineerden.

Volgens de deontologische codex voor advocaten art. 188, § 2, mag de advocaat zijn kantooradres niet als referentieadres voor een cliënt gebruiken.⁷

g. Niet-verzenden van kennisgeving van adreswijziging minderjarige

Als wettelijke vertegenwoordiger van het kind, kan je het domicilieadres van je kind steeds opvragen. In het kader van een verhuis wordt de andere ouder via een kennisgevingsbrief automatisch op de hoogte gebracht van het nieuwe adres van het minderjarig kind. Deze kennisgevingsbrief is een wettelijke verplichting van het gemeentebestuur en kan niet eenzijdig worden tegengehouden door een ouder. Enkel indien door een gerechtelijke beslissing het ouderlijk gezag exclusief aan één ouder wordt toegekend, of een ouder uit zijn ouderlijk gezag wordt ontzet, wordt er geen kennisgevingsbrief opgestuurd naar desbetreffende ouder.⁸

h. Contact met kind(eren) op een neutrale plaats

Het omgangsrecht is het wederzijdse recht van iemand om op geregelde tijdstippen persoonlijk contact te hebben met een minderjarig kind. Om aanspraak te maken op het omgangsrecht, dien je te kunnen aantonen dat je een bijzondere affectieve band hebt met het kind. De rechter zal steeds nagaan of het contact in het belang van het kind is.⁹

Indien er zich conflicten of moeilijkheden voordoen bij het recht op persoonlijk contact, kan er gekeken worden om het contact te organiseren onder begeleiding op een neutrale plaats. Dit is een beslissing van de rechtbank.¹⁰

Op deze manier blijft het verblijfsadres van het slachtoffer beschermd.

i. Good practices in het buitenland

Hieronder worden enkele Europese *good practices* toegelicht in het kader van het geheimhouden van de adresgegevens van slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Het betreft een niet-exhaustieve opsomming.

Nederland

In Nederland kan je vrijwel altijd je woonadres laten verbergen in het proces-verbaal. In dit geval wordt wel je naam, maar niet je adres opgenomen. Je moet dit als slachtoffers wel zelf duidelijk aangeven wanneer je aangifte doet.¹¹

Daarnaast bestaat in Nederland ook de mogelijkheid om te werken met een 'domicilie-adres'. In dat geval staat de naam van het slachtoffer in de aangifte, maar niet diens woonadres. Als postadres kan

⁷ <https://advocaat.be/DipladWebsite/media/DipladMediaLibrary/Documenten/Deontologie/Codex-Deontologie.pdf>.

⁸ <https://www.ibz.rrn.fgov.be/nl/fag/bevolking/de-inschrijving-in-de-bevolkingsregisters/> en <https://www.boechout.be/sites/default/files/public/gemeente/personielsdienst/documenten/bevolking.pdf>.

⁹ <https://www.vbadvocaten.be/blog/personen-en-familierecht/18/omgangsrecht.html>.

¹⁰ <https://hethuis.be/procedure/#toggle-id-1>.

¹¹ <https://www.politie.nl/informatie/kan-ik-anoniem-aangifte-doen-van-mishandeling.html>.

bijvoorbeeld het adres van de werkgever worden opgenomen. De politie en het Openbaar Ministerie sturen de post dan naar dit adres.¹²

In september 2022 bracht het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) de resultaten uit van hun onderzoek naar het gebruik van persoonsgegevens van slachtoffers in strafdossiers. Hieruit bleek dat persoonsgegevens van slachtoffers worden gebruikt om het slachtoffer gedurende de strafprocedure te kunnen bereiken of informeren. Rechters geven echter unaniem aan dat ze die gegevens niet nodig hebben om een beslissing te maken. Een deel van de rechters is van mening dat niet-juridisch inhoudelijk relevante gegevens structureel uit het dossier weggelaten zouden moeten worden. Praktisch relevante persoonsgegevens die voor administratieve doeleinden worden gebruikt, zouden elders opgeslagen kunnen worden. Een ander deel van de rechters is het hier niet mee eens omdat er al mogelijkheden ter bescherming van slachtoffers zijn. Zij verwachten dat een wijziging van beleid in de praktijk niet veel toevoegt, maar wel voor extra werk zorgt.¹³

Zweden

In opdracht van de overheid voert het Zweedse *Gender Equality Agency* onderzoek naar slachtoffers van geweld die leven met beschermde persoonsgegevens. In 2021 leefden er in Zweden zo'n 24.000 mensen met beschermde persoonsgegevens. Meestal gaat het om vrouwen en kinderen die gedwongen zijn om te verhuizen vanwege geweld of bedreigingen door de partner of vader.¹⁴

Dit jaar bracht het *Gender Equality Agency* een tussentijds rapport uit van het onderzoek, genaamd "*Skyddade personuppgifter oskyddade personer. Delredovisning av uppdraget att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter med fokus på kvinnor och barn.*" 2022:10 (vrij vertaald: "*Persoonlijke gegevens onbeschermden personen. Tussentijds verslag over de opdracht tot bewustmaking van slachtoffers van geweld die leven met beschermde persoonsgegevens, met bijzondere aandacht voor vrouwen en kinderen.*"). Daarvoor interviewden ze 86 vrouwen en 128 kinderen die speciale bescherming genieten als gevolg van geweld.

Het rapport stelt dat "*In Sweden, approximately 14,000 women and 10,000 men live with a confidentiality flag or protected population register data. There are no statistics regarding how many of these have protected personal data due to violence from an ex-partner. The Swedish Gender Equality Agency's report shows that living with protected personal data makes the lives of women and children more difficult. Everyday situations may be difficult to manage or pose safety risks. Being unable to provide personal data makes it difficult and sometimes impossible to access public services. (...) Women living with protected personal data do not have the same access to health care as prior.*"

Een belangrijke aanbeveling in dit rapport is om slachtoffers wiens data beschermd wordt, een contactpersoon toe te kennen die hen kan ondersteunen en begeleiden in hun contacten met de autoriteiten en praktische alledaagse zaken. Deze contactpersoon dient beschikbaar te zijn zolang de beschermingsmaatregel(en) geld(en)t.¹⁵

Verenigde Staten

In de Verenigde Staten werd "The Address Confidentiality Program (ACP)" opgericht dat slachtoffers van intrafamiliaal geweld, seksueel geweld, stalking of mensenhandel de mogelijkheid biedt gebruik te maken van een vervangend postbus- en mailadres. Op die manier kan het effectief domicilieadres van slachtoffers worden geheimgehouden op officiële documenten.

¹² <https://www.slachtofferhulp.nl/strafproces/aangifte-tot-straf/aangifte-doen-bij-de-politie/bescherming-gegevens-bij-aangifte/>.

¹³ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Onderzoek-zet-persoonsgegevens-slachtoffers-niet-onnodig-in-het-strafdossier.aspx>.

¹⁴ <https://jamstalldhetmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/skyddade-personuppgifter-oskyddade-personer/>.

¹⁵ https://jamstalldhetmyndigheten.se/media/bdog4rrb/2022_10-delrapport-skyddade-personuppgif.pdf.

Non-gouvernementele organisaties zoals de bank, zijn echter niet verplicht om dit vervangend adres te aanvaarden.¹⁶

IV. Aanbevelingen

Op basis van de juridische mogelijkheden en *good practices* die hierboven worden toegelicht, zijn er een aantal concrete aanbevelingen om de adresgegevens van slachtoffers af te schermen op officiële document die opgenomen worden in het rechtsplegingsdossier.

Het is belangrijk dat deze aanbevelingen elkaar aanvullen, afgestemd op de individuele casus. *“Granting personal data protection does not mean that the threat is removed, but that the person faces new difficulties and problems in everyday life.”*¹⁷

a. Niet-juridisch relevante persoonsgegevens weglaten uit het rechtsplegingsdossier

Naar analogie met het Nederlands onderzoek van de NSCR, dient er te worden onderzocht of het vermelden van persoonsgegevens van slachtoffers in het rechtsplegingsdossier nuttig is en of deze mogelijk structureel weggelaten kunnen worden.

b. Aanvullingen in de COL 3/2006, COL 4/2006, COL 15/2020 en toekomstige omzendbrieven inzake seksueel geweld en het mobiel stalkingalarm

In het kader van de evaluatie van de COL 3/2006 en de COL 4/2006 wordt aanbevolen om, in eerste instantie, in deze omzendbrieven de praktijk uit de herziene OBOV2017010 te worden opgenomen die bepaalt dat *“in een aantal gevallen de coördinaten van het slachtoffer niet worden opgenomen in het PV. Deze gegevens blijven beschikbaar bij de politie en worden niet overgemaakt aan het parket”*. De adresgegevens van slachtoffers, verdachten of getuigen dienen wel nog opgenomen te worden in ISLP zodat de gegevens, indien nodig, aan het parket kunnen worden bezorgd in het kader van een automatische vatting van de dienst slachtofferonthaal. Indien de adresgegevens niet (kunnen) worden vrijgegeven aan het parket of justitiehuis, dient onderzocht te worden of er gewerkt kan worden met het mailadres of telefoonnummer van het slachtoffer opdat de justitieassistent contact kan opnemen.

In tweede instantie wordt aanbevolen om in de COL 3/2006 en COL 4/2006 op te nemen om aandachtig te zijn steeds het domicilieadres te schrappen uit het PV in ISLP en/of te werken met het rijksregisternummer van slachtoffer, verdachte of getuige, zodat enkel het rijksregisternummer wordt overgenomen in het strafdossier. Enkel de personen/beroepsgroepen met toegang tot het rijksregisternummer hebben zo toegang tot de adresgegevens van het slachtoffer. De automatische vatting van een justitieassistent dient in dit geval te verlopen via mail of telefonische communicatie in plaats van briefwisseling naar het verblijfsadres.

In derde instantie wordt aanbevolen om bij de evaluatie van de COL 3/2006 en de COL 4/2006 aandacht te besteden aan de mogelijkheid om te werken met een mini-instructie in het kader van een opsporingsonderzoek zodat de onderzoeksrechter de woonplaats kan weren uit het proces-verbaal.

Ten slotte wordt aanbevolen om aandacht te besteden aan het opleggen van een contactverbod, dat geen straat- of plaatsnaam mag bevatten in situaties waar er een noodzaak is om de (nieuwe) adresgegevens van het slachtoffer af te schermen voor de dader.

Deze aandachtigheden dienen tevens te worden opgenomen in de COL 15/2020 betreffende de risico-evaluatie inzake partnergeweld.

¹⁶ [https://www.texasattorneygeneral.gov/crime-victims/services-crime-victims/address-confidentiality-program#:~:text=The%20Address%20Confidentiality%20Program%20\(ACP,to%20receive%20and%20send%20mail.](https://www.texasattorneygeneral.gov/crime-victims/services-crime-victims/address-confidentiality-program#:~:text=The%20Address%20Confidentiality%20Program%20(ACP,to%20receive%20and%20send%20mail.)

¹⁷ [https://jamstaldhetsmyndigheten.se/media/bdog4rrb/2022_10-delrapport-skyddade-personuppgif.pdf.](https://jamstaldhetsmyndigheten.se/media/bdog4rrb/2022_10-delrapport-skyddade-personuppgif.pdf)

In de toekomst dienen deze aanpassingen ook te worden opgenomen in de COL inzake seksueel geweld en de COL (landelijk model) inzake het mobiel stalkingalarm.

c. Pop-up in ISLP voor politieambtenaren

Het is aanbevolen om een pop-up te installeren voor politieambtenaren die hen, bij de opmaak van een proces-verbaal, eraan herinnert om nooit de adresgegevens van het slachtoffer of het vluchthuis op te nemen in een proces-verbaal bij feiten tegen personen.

d. Justitieassistenten sensibiliseren

Er wordt aanbevolen om justitieassistenten aan te sporen om gebruik te maken van het mailadres of telefoonnummer van een slachtoffer in het kader van een (automatische) vatting van het slachtofferonthaal. Op die manier dienen de adresgegevens van het slachtoffer niet te worden vrijgegeven.

e. Toekennen van een contactpersoon aan slachtoffers wiens gegevens beschermd worden

Naar aanleiding van de Zweedse aanbeveling (cfr. supra), wordt aanbevolen om slachtoffers wiens data beschermd wordt, een contactpersoon toe te kennen die hen kan begeleiden in hun contacten met de autoriteiten en praktische administratieve zaken. Deze contactpersoon dient beschikbaar te zijn zolang de beschermingsmaatregel(en) geld(en)t. Dit zou mogelijks door een justitieassistent kunnen worden opgenomen.

Deze aanbeveling heeft betrekking op zowel de strafrechtelijke, als burgerrechtelijke procedures.

f. Adres van het slachtoffer niet opnemen in het medisch dossier

Er wordt aanbevolen om de adresgegevens van patiënten die het slachtoffer zijn van geweld of dreigend gevaar, te weren uit het medisch attest dat door de arts wordt opgesteld. In plaats van de adresgegevens kan het rijksregisternummer van de patiënt worden vermeld.

g. Wetgeving inzake het referentieadres uitbreiden

In navolging van de Nederlandse praktijk wordt, in eerste instantie, aanbevolen om het art. 1§2, lid 2 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, uit te breiden naar slachtoffers van belaging door een (ex-) partner, slachtoffers van seksueel en/of intrafamiliaal geweld en personen, en indien nodig diens kinderen, wiens fysieke en/of psychische integriteit in gevaar is.

In tweede instantie wordt aanbevolen om criteria te koppelen aan het gebruik van een referentieadres (bv klacht indienen bij elk nieuw incidenten, geen vrijwillig contact met de verdachte...) alsook een beperktheid in duur om misbruik te voorkomen.

In derde instantie wordt aanbevolen om een controleorgaan te installeren die de criteria en duur van het referentieadres opvolgt (vb. OCMW, politie of Ketenaanpak).

h. Contact met kind op een neutrale plaats

Het is aanbevolen om het bezoekrecht tussen ouder en kind, in zaken van (ex- partner) stalking en intrafamiliaal (seksueel) geweld, op een neutrale plaats verder te promoten.

Dit beantwoordt aan paragraaf nr. 150 en voorstel nr. 27 (bijlage 1) van het (Referentie)evaluatieverslag van **GREVIO** over België¹⁸ en vraag nr. 10 van **COPA's** Recommendation on the implementation of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic

¹⁸ https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/nl_rapport_2020_grevio.pdf.

Violence by Belgium IC-CP/Inf(2020)8.¹⁹ Beide vertrekken vanuit de noodzaak er op toe te zien dat de uitoefening van elk bezoek- of hoederecht niet ten koste gaat van de rechten of de veiligheid van slachtoffers en kinderen, met inachtneming van de ouderlijke rechten van de daders van misdrijven.

Belangrijk hierbij is dat aansluitend ook andere strafrechtelijke of burgerrechtelijke maatregelen worden ondernomen om de adresgegevens van slachtoffers (en indien nodig het kind) geheim te houden voor de desbetreffende ouder.

i. Niet-verzenden van kennisgeving van adreswijziging minderjarige

Er wordt aanbevolen om na te gaan in welke situaties een ouder niet op de hoogte mag worden gebracht van de adreswijziging van diens minderjarig kind door middel van een kennisgevingsbrief bij wijze van gerechtelijke beslissing. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de ernst en impact van deze beslissing.

j. Familierechters sensibiliseren

Familierechters dienen te worden aangespoord om zo spoedig mogelijk een uitspraak te doen in het kader van het hoederecht of bezoekrecht en daarbij aandacht besteed aan het bezoek op een neutrale plaats. In afwachting van de uitspraak door de familierechter kan, indien nodig zoals bij een verontrustende opvoedingssituatie ('VOS'), de onderzoeksrechter reeds een contactverbod uitspreken ten aanzien van de kinderen .

¹⁹ <http://bdf.belgium.be/resource/static/files/pdf/rapport-comite-grevio-decembre-2020.pdf>.